7-відсоткова ставка оподаткування застосовується щодо операцій з постачання на митній території України лікарських засобів, які дозволені для виробництва і застосування в Україні та внесені до Державного реєстру лікарських засобів.

Нульова ставка полягає у звільненні платника ПДВ від нарахування податкових зобов'язань з ПДВ за операціями з поставки товарів, послуг зі збереженням права такого платника податку на відшкодування податкового кредиту, набутого за операціями з придбання товарів або послуг. Вона призначена, перш за все, для оподаткування операцій платників податку з експорту товарів, тобто вивезення товарів у митному режимі експорту або реекспорту.

Аналіз інтернет-джерел показав, що в політичних та ділових колах України часто обговорюється можливість зниження ставок ПДВ та їх диференціації. Представники Державної податкової адміністрації також очікують нижчих ставок у майбутньому – загальна ставка складатиме максимум 18% та ставка ПДВ на сільськогосподарську продукцію – максимум 7-8%. Враховуючи зазначене вище, в Україні аналітики пропонують відмовитися від радикального зниження ставки ПДВ, тому що запровадження зниженої ставки ПДВ на окремі види товарів і послуг не лише загострить проблему бюджетного відшкодування, ускладнить адміністрування податку, а й дасть поштовх до розкручування ланцюгової реакції боротьби за включення до переліку пільгових і нових товарів та послуг.

Хоча на сьогодні підтримується зменшення податкових ставок і розширення бази податку, необхідно врахувати певне застереження. Декілька країн ЄС застосовують низькі ставки ПДВ, наприклад, на продукти харчування та інші товари першої необхідності, однак, досвід свідчить про те, що така диференціація є адміністративно обтяжливою, а соціальна користь від її застосування залишається дискусійним. Тому доцільно зберегти єдину ставку ПДВ на всі товари та послуги імпортного та вітчизняного виробництва, так як це полегшує адміністрування, зменшує стимули до корупції і виступає нейтральним стимулом щодо виробництва. Єдина ставка ПДВ на товари та послуги імпортного й вітчизняного виробництва також є важливою частиною дотримання положень СОТ.

Список використаної літератури

1.Державна фіскальна служба України [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/nadhodjennya-podatkiv-i-zboriv.

Лучко М.Р.
доктор економічних наук, професор
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

ОНШОР ТА ВНУТРІШНІЙ ОФШОР ЯК СПОСОБИ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ

«Почім опіум для народу?»
«12 стільців», Ільф І., Петров Є.

Варто визнати, що кількість книг, статей та іншої друкованої продукції по обліку та з оподаткування, що видані в останній час, давно вже перевершила кількість їх потенційних читачів. Більшість громадян, що ознайомилися з ними, зазвичай твердо впевнені у тому, що система оподаткування середнього та малого бізнесу в Україні, є прогресивною та має позитивний ефект на наповнення бюджетів різного рівня. Пропаганда таких ідей масово

використовується як політтехнологія різними партіями та представниками влади. Без неї їм важко віднайти електоральних однодумців.

Для розуміння загальнодержавної проблемності цього питання спочатку звернімося до статистики. Доля малого бізнесу у валовому внутрішньому продукті складає в Україні 15%, Російській федерації 21%, Канаді 27 %, Чеській республіці 35%, Польській республіці 52%, Сполучених штатах Америки 62%, Японії 63%. В Україні ці податкові агенти забезпечують працею 80 % населення (дані «Всесвітній банк», Міністерство економічного розвитку і торгівлі України).

Порівняння статистичних таблиць за 2015 рік Központi Statisztikai Hivatalt(Hungary), Štatistický úrad Slovakskej republiky (Slovak Republic), статистичних щорічників Institutul National de Statistica(Romania) і Główny Urząd Statystyczny(Poland), даних про зовнішню торгівлю від Укрстат і Белстат, дали можливість сформувати таблицю1.

У торгівлі України та п'яти сусідніх країн рівень контрабанди за 2015 рік можна оцінити приблизно в 2 012 842 000 доларів. Для порівняння - загальний товарообіг з цими країнами склав за 2015 рік 11 842 845 300 доларів [1].

У 2016 році в Україні було вироблено продукції, товарів, робіт і послуги на загальну суму з 6,2 трлн грн., з них: 2,3 трлн грн. припало на великі підприємства, 2,6 трлн грн.(41,9%) - на середні і 1,2 трлн грн.(19,7%) - на малі. При цьому зайнятість працівників свідчить, що частки малого і великого бізнесу приблизно зійшлися: 27,9% і 27,5% відповідно, а найбільшим роботодавцем виступив середній бізнес - 44,6% зайнятих. Проте порівнюючи заробітну плату у малому та великому бізнесі, варто вказати на суттєву різницю. Разом з тим, їх питома вага в загальній кількості зайнятих працівників по країні приблизно збігається. Частка малих підприємств у загальному фонді оплати праці складає 16,2%, а у великого бізнесу - 39,9%. Такий дисбаланс утворився як наслідок того, що значна сума заробітних плат малого бізнесу знаходиться в тіні [2].

Запровадження спрощеної системи оподаткування та Податкового Кодексу України призвели до того, що великі та середні підприємства перебуваючи на загальній системі оподаткування, є платниками усіх податків, у тому числі податку на додану вартість та податку на прибуток. Це свого роду оншор. Рятуючись від нього, окремі суб'єкти господарювання продумують різні схеми оптимізації оподаткування з метою зменшення податкового навантаження на бізнес (цивільно-правові схеми, угоди з нерезидентами тощо).

Таблиця 1

Частка можливої контрабанди в 2015 році з окремими країнами, %

Країна	Експорт	Імпорт
Республіка Польща	14,07	42,07
Словацька республіка	13,42	0,03
Угорщина	17,98	17,50
Румунія	11,92	10,05
Республіка Білорусь	9,28	2,68

За даними Міністерства фінансів України вони застосовують такі механізми з оптимізації податкового навантаження:

1) заниження ціни реалізації;

2) використання "транзитних" підприємств з метою збільшення ціни покупки;

3) придбання сумнівних з точки зору фактичного надання і використання у господарській діяльності послуг (маркетинг, мерчандайзинг, інформаційні, консультативні, юридичні, права використання товарних знаків тощо);

4) залучення чи запозичення ресурсів під завищений процент;

5) проведення попередньої оплати;

6) здійснення нетипового експорту;

7) приріст запасів;

8) продаж товарів через платників єдиного податку;

9) операції з нематеріальними активами;

10) перерахування коштів на "фіктивне" підприємство з подальшим банкрутством останнього і віднесенням заборгованості до складу витрат;

11) проведення свідомо збиткових операцій, які є нетиповими для основної діяльності (в том числі з використанням товарного кредиту).

Включаючи у свої організаційні структури суб'єкти малого бізнесу, вони зменшують при цьому рентабельність власного бізнесу, збільшуючи її у дотичних до них підприємствах. Це призводить до швидкого обігу капіталу, отримання високої прибутковості, наявності готівкових коштів для вільного тіньового обігу. Малий бізнес інституційно закріпив за собою гарні умови фіскального існування - єдиний чи фіксований податок. Це специфічний внутрішній офшор, де ставка оподаткування 4-5% забезпечує максимальну рентабельність діяльності та уможливлює тіньовий готівковий обіг з усіма негативними наслідками. У ньому й реалізується весь контрабандний потік товарів, оскільки спрощена система оподаткування не вимагає обов'язкової наявності бухгалтерських документів про походження товарів. Відтак, в Україні склалася парадоксальна ситуація значного перепаду фіскального тиску у малому та середньому бізнесі, між середнім оншором та внутрішнім малим офшором і як наслідок – тіньова економіка.

Зміна функцій державної фіскальної служби стало потужним кроком до формування здорового податкового клімату в Україні, а відтак інвестиційної привабливості. Разом з тим, на нашу точку зору, в державі з несформованою податкової культурою, ментальним бажаннями населення уникнути сплати податків, зменшувати податкове навантаження, застосування спрощеної системи оподаткування повинно бути направлено на розвиток бізнес-потенціалу, а не на отримання податкових преференцій на великі періоди часу без соціальної відповідальності за ведення підприємницької діяльності. Відтак, спрощена система оподаткування для ведення підприємництва повинна стати мотиватором його інноваційного розвитку, шляхом до постійного піднесення, а не механізмом реалізації незареєстрованого готівкового обігу, продажу товарів контрабандного походження, відпрацюванням схем уникнення оподаткування для великого бізнесу, виходу економіки на транспарентні засади функціонування.

Список використаних джерел

1. https://www.volynnews.com/news/all/skilky-miliardiv-dolariv-ukrayina-vtrachaye-na-kontrabandi (дата звернення 10.11.2017).
2. http://minprom.ua/news/238001.html(дата звернення 10.11.2017).
3. Лучко М.Р. Питання консолідованої фінансової звітності в контексті реформування бухгалтерського обліку в Україні. Журнал «Фінанси України» , №8. 2006р.с. 75-83.